

Издателство Жанет 45

е носител на националните награди:

Христо Г. Данов – за принос в националната книжовна култура:

в категория Българска художествена литература (2002);

в категория Издание за деца (2007);

в категория Разпространение на българската книга (2011)

Бронзов лъв на Асоциация българска книга – за цялостен принос в издаването на съвременна българска литература (2002)

Специална награда на АБК за оформление и полиграфическо изпълнение (2005)

Константин Константинов – за принос в книгоиздаването за деца (2005)

и Наградата на ЮНЕСКО – Първи световен конкурс по дизайн на книгата, Франкфурт (2003)

© Людмил Тодоров, автор, 2012

© Марин Бодаков, редактор, 2012

© Кирил Златков, художник, 2012

© Издателство Жанет 45, 2012

ISBN 978-954-491-871-2

Л ю г м и л Т о д о р о в

• р а з к а з и •

СЛУЧАЯТ С МАЛДИВСКИТЕ ОСТРОВИ

На гвайсет и три години Борко беше завършен, обигран лъжец. Лъгането е индивидуален спорт. Като тениса. При лъгането, както и при тениса, колкото по-рано започнеш, толкова по-добре. Борко започна много рано, на пет.

Веднъж той си играеше с децата от квартала. Едно дете го блъсна, Борко тупна на земята, ягоса се, отиде при братовчед си и му се оплака. Братовчед му беше на десет години и наби момчето, което беше блъснало Борко. На Борко му хареса да е център на внимание и малко по-късно излъга братовчед си, че отново е бил блъснат от друго дете. Братовчед му наби и второто дете.

С всеки нов човек Борко с почуда установяваше, че може да прави с хората, каквото си иска – не само с жертвите, но и със своя братовчед. Децата разбраха, че Борко е опасен, и започнаха да внимават с него, но това не им помагаше особено.

С всеки нов човек задачата на Борко се усложняваше. Колкото и всеотдаен да беше неговият братовчед, той заподозря, че Борко прекалява. Тогава Борко прибягна до друг похват. Той вече не тичаше при братовчед си да наковладя някого, а седяше сам в пръстта и започваше да рони гребни сълзи. Братовчед му питаше кой го е обидил, Борко мълчеше, правеше се на мъченик, братовчед му го заплашваше, Борко казваше името на извършителя, братовчед му отиваше и го набиваше.

Битите се кълнях, че Борко лъже, но той винаги намираще начин да изненада както тях, така и своя братовчед.

Така с годините Борко разви гарбата си да лъже и се превърна в майстор. Притежаваше богат арсенал от техники, като например да се правиш, че не искаш да кажеш това, ко-

ето всъщност искаш да кажеш. Това изостря любопитството на жертвата до степен, тя да иска да бъде излъгана. Или пък да говориш само истини, но погредени по такъв начин, че да се получи една голяма лъжа.

Борко се вживяваше в лъжите си докрай. Той не правеше разлика между истина и лъжа и често пъти ставаше жертва на собствените си лъжи. Например той беше напълно сигурен, че като малък е бил тероризиран от децата в квартала, докато истината беше, че никои не смееше да го докосне с пръст. Или ако примерно беше излъгал майка си, че има шестица по английски, при положение че има четворка, след време се чудеше защо има четворка, а не шестица.

Едва ли имаше по-различен човек от Борко в това отношение от неговата леля по бащина линия, Бонка. Тя беше с три години по-възрастна от своя брат, бащата на Борко, беше изкарала детски паралич и куцаше с единия крак. Остана си стара мома и обичаше своя племенник повече от всичко. Бонка работеше в една голяма фирма като главен счетоводител, четеше книги, ходеше на концерти, на театър и без да се натрапва ни най-малко, се грижеше за Борко непрекъснато. Беше мек, фин човек. Беше единственият човек на света, който никога не би заподозрял Борко в лъжа.

Тя винаги и за всяко нещо беше на негова страна. Още от бебе започна да му купува грешки, изграчки, после компютър, уредба, помагаше за разходите по обучението му в частен колеж. Притежаваше такъв такт и находчивост, че никога не притесни брат си или снаха си с тези нейни грижи. Брат ѝ от време на време само я мъмреше:

– Много го глезиш!

И толкова.

След колежа Борко продължи образованието си, после изведнъж заряза университета и започна да се лута. Някъде по това време Бонка реши да му купи нова кола, но този път срещна съпротива от страна на брат си. Така тя за първи път в своя живот излъга. Каза, че това е заем, който Борко щял да ѝ върне, когато си стъпи на краката.

Брат ѝ се усмихна.

– Ти вярваш ли си, като ги говориш тия неща? – попита я той.

– Искам да вярвам, Кръстьо – отвърна тя. – Но в едно нещо съм сигурна – без кола, възможностите на един млад човек да се реализира силно намаляват.

– Възможностите на един млад човек да се реализира намаляват, когато този млад човек зареже учението си без никаква причина. Даваш ли си сметка какво правиш в момента? Искаш да го поощриш, загато заряза университета.

– Никога не съм поглеждала на това от този ъгъл – призна си тя. – Добре, ще ми разрешиш ли да поговоря с него и да сключа сделка – нова кола срещу връщане в университета.

– Да сключиш сделка с Борко?! Че той веднага ще сключи тази сделка с теб!

– Тоест как? – не разбра сестра му.

– Ще ти обещае, но няма да изпълни.

– Боя се, че не го познаваш.

Бащата на Борко се разсмя от сърце.

– Бони, гушице златна, недей сключва сделки с Борко! Чу ли, недей!

Сделката все пак беше сключена, а бащата на Борко само махна с ръка. Все пак по този начин му отпаднаше една грижа.

Колата не беше каква да е, а среден клас „Тойота“. Бонка каза на Борко с какви пари разполага и той избра колата според възможностите на леля си. Често идваше да я закара на работа с новата кола, вземаше я от работа, веднъж я заведе на Рилския манастир. Леля му беше вярваща, всяка неделя ходеше на църква.

А относно сделката, Борко каза, че се е записал отново в университета и вече ходи на лекции. Леля му място не можеше да си намери от радост след тази новина.

Изминаха няколко месеца и на един от обедите, на които леля му го канеше в неделя и приготвяше разни вкусни неща, Борко каза, че си е взел първия изпит. После разви теорията си, че да учиш, без да подготвиш нещата за в бъдеще, е глупаво, и точно затова той напуснал университета. Което също е глупаво, но ето сега, благодарение на леля си, той вече знае какво трябва да направи. Трябва едновременно да учи и да стартира свой бизнес. За тази цел му трябват пари.

– Колко? – попита го леля му.

– Десет хиляди.

– Евро?

– Аааа... га!

– Какво смяташ да правиш с тях?

Леля му никога нищо не питаше. Но ето че сега попита и Борко веднага контраатакува. Смръщи се, сякаш го питаха за кого е гласувал.

– Как така „какво смятам да правя“?!

– Какъв бизнес искаш да стартираш?

– А ти защо питаш?!

Леля му веднага се притесни. Борко искаше от леля си десет хиляди... ааа, евро, а сега я насмете, когато тя поиска да знае за какво са му тези пари. Ала тя гори това не искаше.

– Питам, в случай че ти трябва счетоводителка, аз все пак съм счетоводителка – отвърна тя с гузна усмивка.

– Лелче, винаги съм знаел, че ми четеш мислите! Това беше второто нещо, за което щях да те помоля. Да поемеш счетоводството на фирмата... Иначе бизнесът е свързан с медиите.

Беше средата на лятото. Измина месец, откак тя гадеше парите на Борко и ето че една вечер баща му пристигна при нея ни жив, ни умрял. Влезе в дневната, седна и остави на масата един вестник.

Във вестника беше публикувана снимка на Борко с една красавица. Двамата бяха на някакъв плаж, зад тях се виждаха палми. Вестникът беше жълт. В текста под снимката пишеше, че Борко отмъкнал гаджето на някакъв футболист и я завел на Малдивските острови. Хубавицата на снимката била известен модел.

– Как можа да повярваш на човек, който е патологичен лъжец?! – развика се брат ѝ, след като разбра кой е финансирал това пътешествие.

Нея нощ Бонка не мигна. Заливаха я вълни. Вълните прииждаха една след друга. Първо я заля страх, че Борко може да пострада. После – че името му е опетнено и животът му се обръква. Задушаваше я чувство за вина. Ако не беше толкова наивна, Борко нямаше да стигне дотук.

– Да му гадеш ти гвайсет хиляди лева! Да стартирал бизнес, моля ви се! Бони, ти си абсолютно изперкала!

На другия ден тя отиде на църква и горещо се помоли. Молеше се Борко да не пострада, да излезе сух от тази история, да си стъпи на краката, да си продължи образованието, да не му се случва нищо лошо. Молеше се за брат си и снаха си. Те също не бяха на себе си.

След като я нахока първата вечер, брат ѝ все пак я пожали. Относно Борко той каза, че всеки в младостта си върши шуротии и по-добре в младостта, отколкото по-късно. А нейната наивност оправда с обичта ѝ към нейния племенник. Бонка имаше прекрасен брат и благодареше на Бога за това.

Брат ѝ беше прав – кой не върши шуротии като млаг? Беше ги вършила дори тя. На възрастта на Борко тя пристана на един човек, за когото сега не искаше да си спомня. Избяга от къщи, живя с този човек близо една година, той я заряза и тя никога повече не помисли за брак.

За среща с Борко тя все още не беше готова. Явно и той не беше готов за среща с леля си. Брат ѝ няколко пъти се обади да пита дали Борко е идвал при нея да си посипе главата с пепел, но Борко не беше идвал и брат ѝ се разлютяваше:

– Ще го убия моя нещастник със собствените си ръце!

Явно Борко обещаваше на баща си, че ще дойде да се извини на леля си, но не изпълняваше обещанията си. И по-добре! Нито тя, нито той бяха готови за тази среща.

Най-големите последствия за Бонка се случиха някак незабелязано, както обикновено се случват наистина важните неща. След случая с Малдивските острови тя изгуби доверие в хората. Започна да се съмнява в думите им. Не вярваше на погледите им. Дразнеха я жестовете им. Тя беше благ, изпълнен с добри намерения човек, а се превърна в човек, който гледа света с присвити очи. Не приемаше на доверие нищо. В душата ѝ се извършваше огромна дейност по опознаване на човешкия род.

В началото тя смяташе, че това опознаване е за добро. Искеше да разкаже всичко на своята най-добра приятелка, но изведнъж реши, че тя е кляукарка и ще го разнесе. Аз съм глупачка, бавноразвиваща се, живея със затворени очи и виждам

Съдържание

Гонка в парка	5
Новите обувки на Къната	12
Случаят с Малдивските острови	21
Свирено изражение	28
Нора	36
Неподправено щастие	46
Джони Гумата	52
Огледални очила	60
Свиждане	66
Салатите се правят с майонеза	72
Не мога!	78
Портрет на един лъв	84
Жълто костюмче	90
Смешник	99
Щурец	107
За ползата от миризмите	113
Ехо от средните векове	120
Както дойде	128
Пет деца и пет кучета	134
На почивка	139
Среща	148
Читалищен геец	156
Непокорният Тогор Халачев	164
Уфффф!	173
Човекът без самоличност	183
Погребение	189
Торта „Роксана“	199
Публична изповед	206
Горката Ралица	212

Спокоен човек	219
Тайна	226
Топос и логос	233
Дядовата ръкавичка	242
В обятията на смъртта	249
Колко хубаво!	256

Люdmил Тодоров
РАЗКАЗИ

Българска
Първо издание

Редактор *Марин Бодаков*
Художник *Кирил Златков*
Коректор *Красимира Ангелова*

Формат 60/90/16
Печатни коли 16.5

Предпечатна подготовка:
Студио Стандарт ЕООД – Пловдив, тел. 032/60 90 50

Печат: Полиграфически комплекс Жанет 45 – Пловдив
бул. „Ал. Стамболийски“ № 9, тел. 032/60 90 90

Издателство Жанет 45 ООД – Пловдив
бул. „Ал. Стамболийски“ № 9, факс: 032/60 90 60
www.janet45.com

ISBN 978-954-491-871-2